

Warszawa, 28 września 2009

Dr Mariusz Maciejewski
Instytut Nauk Prawnych PAN
mariusz.maciejewski@inp.pan.pl

Abstrakt referatu

**Wykorzystanie informacji od obywateli przez państwo
jako środek podnoszący skuteczność i efektywność działań państwa**

Każdy system społeczny opiera się na określonych regułach zachowań. Przyjęte reguły obowiązują wszystkich uczestników systemu, zaś system ustanawia sankcje dla tych, którzy je naruszają. Ponadto system społeczny tworzy specjalne jednostki (organy), które mają te sankcje stosować w przypadku naruszeń. Stosowanie sankcji jest silnie uregulowane prawnie i we współczesnych systemach demokratycznych opiera się na udowodnieniu naruszenia reguły, do czego zobowiązany jest organ sankcjonujący. W toku szeroko rozumianego procesu sankcjonowania naruszenia reguł istotny jest monitoring systemu pod kątem naruszeń, a następnie efektywne przeprowadzenie postępowania w celu nałożenia sankcji na podmiot naruszający.

W niektórych obszarach życia społecznego wytworzone zostały instytucje społeczne i/lub prawne, układające warunki współpracy obywateli (w tym także osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych) z organami państwa, polegającej na przekazywaniu informacji o naruszeniu prawa. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że są to niezwykle skuteczne instytucje, których zastosowanie przynosi organom sankcjonowania wiele korzyści, a z punktu widzenia systemu społecznego, zwiększają one stopień posłuchu dla prawa.

W referacie zostaną przedstawione teoretyczne ujęcie funkcji informacji od obywateli w procesie sankcjonowania ustanowionych reguł, a ponadto zostaną omówione wybrane instytucje prawne i społeczne organizujące przekazywanie informacji od obywateli do organów państwa, a następnie zostaną postawione wnioski końcowe co do zastosowania analogicznych rozwiązań w innych obszarach systemu społecznego.

Referat pomija instytucje o charakterze policyjnym oraz związane z działaniami służb specjalnych.